

ולכלכלה, לטובה ולברכה^[רנ], לשמועות טובות^[רנא], ולבשורות טובות, ולגשמים בעתם^[רנב], ולרפואה שלימה, ולגאולה קרובה ונאמר אמן".

תפלת מוסף

קבר. ביום שאין אומרים בו תחנון עפ"י מנהג רבותינו הק', אין מדלגים "אב הרחמים" כשחל בשבת^[רנג].

קכה. אין אומרים "אב הרחמים" בשבתות של הארבע פרשיות^[רנד], ובשבת שמברכים החודש [מלבד כשמברכים חודש סיון]^[רנה].

דברי חכמים

מגן וצנ"ה

^[רנ] היינו דמדינא דשולחן ערוך (סוף סימן רפ"ד בהג"ה) אין אומרים "אב הרחמים" ביום שאין אומרים בו תחנון, אך כל זה נוהגים רק בימים שעפ"י הלכה מפורשת (כשולחן ערוך או בפוסקים) משמיטין תחנון משא"כ כשמשמיטין תחנון עפ"י המנהג (כגון ביומא דהילולא וכיוצ"ב), הבו דלא להוסיף עלה.

☆

בשבת אויפרו"ף של חתן אומרים "אב הרחמים".

^[רנד] במגן אברהם (סוף סימן תרפ"ה) כתב שאין אומרים הזכרת נשמות בד' פרשיות, אמנם לענין אמירת "אב הרחמים" כתב האליה רבה (שם אות י"ח) שאומרים בד' פרשיות, וכן כתוב בהגהות בית מאיר (שם). אבל בדרך החיים (דיני הזכרת נשמות ואב הרחמים) איתא "בד' פרשיות אין אומרים אב הרחמים", ובספר ישועות יעקב (סימן רפ"ד אות ג') כתב על דברי האליה רבה הנ"ל "ואין המנהג כן", ושבדרכי

^[רנ] מה שנוהגים לומר קודם "לחיים טובים ולשלום" ואחר כך "לטובה ולברכה", כן הוא בס' דרכי חיים (אות ס"ז) שכן נהג מרן הדברי חיים זי"ע. ^[רנא] נוסח הבקשה מכאן ועד גמירא כבסידור רבי קאפיל ורבי שבתי ז"ל.

^[רנב] בקשה זו נזכרה בסידורים קדומים (ראה לעיל בהערה רמ"ז), ובהגהות שערי רחמים (על שערי אפרים שער י' ס"ק מ"ט) הביא שיש שאין אומרים זה בקיץ, עיי"ש. אמנם מנהג רבותה"ק לאומרו בכל חדשי השנה. וראה בשו"ת דבר יהושע (חלק ג' סימן ע"ה אות א') שכתב, "בחוץ לארץ נוהגים אותן שאומרים נוסח זה גם בקיץ, והיה נ"ל טעמם מאחר שאומרים ולגשמים בעתם דהיינו בעת שצריך להם וכו', מאחר שאומרים "בכל מקום שהם" נלענ"ד דאין קפידא הואיל ויש מקומות שצריכין לגשמים גם בימות החמה".